

Fənn sillabusu

İxtisas: 050310-Muzey, arxiv işi və abidələrin qorunması

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Azərbaycan mədəniyyəti tarixi-1 (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.02.2023-cü il tarixli iclasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir (Protokol №6).

Kodu: IPF-B07.1

Tədris ili: IV (2025-2026) semestr I

Tədris yükü cəmi : 50 saat. Auditoriya yükü (10 saat müəhazirə, 10 saat seminar)

Təhsilalma forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: dos.E.N.Məlikov

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi, 22

Məsləhət günləri və saati: IV-V günlər saat: 14⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: eminemelikov79@gmail.com

III Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Ədəbiyyat:

1. Nəcəfova M., Əfəndiyeva N., Şahüseynov S. Mədəniyyət tarixi və nəzəriyyəsi. (dərs vəsaiti) Bakı - 2010
2. Azərbaycan Etnoqrafiyası. II cild. Bakı. 2007
3. Şükürov A. Kulturologiya. Bakı-2003.
4. Məmmədova S. Mədəniyyətşünaslıq. Bakı - 2001
5. Fərəcova M. Azərbaycan Qayaüstü incəsənəti. Bakı. 2009
6. Əliyev N. Gəmiqaya qayaüstü təsvirlər. Naxçıvan - 2020
7. Mustafayev A. Azərbaycan Maddi Mədəniyyət Tarixi. Bakı - 2009
8. Azərbaycan Arxeologiyası. VI cild. Bakı-2010
9. Dostiyev T. Arxeologiya. Bakı - 2021
10. Əhməd Ə. XII - XV əsrlərdə Azərbaycanın mənəvi mədəniyyəti. Bakı. 2012
11. Əliyeva N. Azərbaycanda İslam mədəniyyəti (VII - XIII əsrin əvvəlləri) Bakı. 2017
12. Əhməd İ., Osman Ə. Müsəlmanların intibaha tövəsi. Bakı - 2020
13. Qasımov X. Orta əsrlərdə Azərbaycan mədəniyyəti. Bakı - 2008
14. Əfəndi R. Azərbaycan incəsənəti. Bakı - 2007
15. Azərbaycan Tarixi. I cild. Bakı - 2007
16. Baxşəliyev V. Azərbaycan Arxeologiyası I cild. Bakı - 2006
17. Алиев И. Очерк истории Атропатены. Баку-1989
18. Рзаев Н. Искусство Кавказской Албании. Баку-1976

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur..

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn çərçivəsində Azərbaycan xalqının etnos kimi formalaşdığı dövrdən başlayaraq hər dövrün mədəniyyətinin xronoloji inkişaf xüsusiyyətləri tarixi və sosial-iqtisadi inkişaf prizmasından təhlil edilməli, maddi və mənəvi mədəniyyət formalaşmasının qanunauyğunluqları və təzahürləri (dil,din, əlifba, xalq sənəti, incəsənət sahələri, elm, təhsil, mətbuat və s.) barədə sistemli bilgiler verilməlidir. Tələbələr müasir Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı və dünya mədəniyyətində tutduğu yer barədə ətraflı məlumatlar əldə etməlidir.

Davamiyyətə verilən tələblər: : Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Şüranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

4. Qiymətləndirmə: Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir ədəd olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şüranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materiallarından başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli.
- 9 bal- tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir,
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bezi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Herflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasmədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək.

X Təqvim mövzu planı: 10 saat mühazirə, 10 saat seminar

№	Keçirilən mühazirə və seminar mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.
1	Mövzu: Azərbaycan mədəniyyəti tarixi fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri 1. Azərbaycan mədəniyyət tarixi fənninin predmeti 2. Azərbaycan mədəniyyət tarixi fənninin tədrisinin məqsədi və vəzifələri 3. Azərbaycan mədəniyyəti tarixi fənni multidisiplinar fənn kimi Mənbə: (1;3)	2	2
2	Mövzu: Paleolit, Mezolit və Neolit dövründə Azərbaycan mədəniyyəti. 1. Paleolit və Mezolit dövrü mədəniyyətinin xüsusiyyətləri 2. Mezolit dövrünün başlıca təsərrüfat sahələri 3. Qayaüstü təsvirlər-insanlarda dini inanclar 4. Neolit dövründə maddi mədəniyyət 5. Mənəvi mədəniyyət.İctimai quruluş Mənbə: (5;6;8;9;12)	2	2
3	Mövzu: Eneolit, Tunc və Dəmir dövrü Azərbaycan mədəniyyəti. 1. Eneolit dövrü yaşayış Azərbaycan mədəniyyəti 2. Kür-Araz mədəniyyəti. Orta və Son Tunc dövrü dəfn abidələri. Orta və Son Tunc dövründə dövlətçuluq 3. Naxçıvan mədəniyyəti. Talış-Muğan mədəniyyəti	2	2

4	5. Mannanın maddi mədəniyyəti 6. Skif mədəniyyəti və onun Azərbaycan mədəniyyətinə təsiri. Mənbə: (1,2,8,9,16,)		
	Mövzu: Antik dövr Azərbaycan mədəniyyəti 1. Atropatena dövləti və Atropatenalılar maddi və mənəvi mədəniyyəti 2. Atropatenin memarlıq abidələri və Təxti Suleyman şəhər yeri. 3. Qədim Albaniyanın maddi mədəniyyət abidələri 4. İslamdan əvvəlki dini təşəvvürlər və onların insanların həyatında yeri 5. Antik dövrdə Azərbaycanda xristianlıq Mənbə: (8,3,16,15,17,18)	2	2
5	Mövzu: Azərbaycan mədəniyyəti VIII-XII əsrlərdə Kitabi Dədə Qorqud dastanı Azərbaycan maddi mədəniyyətinin incisi kimi. 1. Azərbaycan islam mədəniyyəti mərkəzlərindən biri kimi. 2. Səlcuq dövrü Azərbaycan mədəniyyəti. 3. Səlcuqlar dövrü dini xatirə və memarlıq abidələri 6. Kitabi Dədə Qorqud dastanı Azərbaycan maddi mədəniyyətinin incisi kimi. Mənbə: (1,3,11,13,14,15)	2	2

XI Fənn üzrə tələblər:

- Mədəniyyət tarixi elminin dövrlər üzrə inkişafı haqqında təşəvvürləri anlamalıdır.
- Azərbaycanın Mədəniyyət tarixini maddi və mədəni dəyərlərini təhlil və izah edə bilməlidir.
- Tələbə Azərbaycanda gedən mədəni proseslərin əsaslarını təhlil etməlidir.
- Mədəniyyətin dil, din və adətlər kontekstində qiymətləndirməyi bacarmalıdır.
- Azərbaycanda mədəniyyət sahəsində gedən inkişaf ilə əlaqədar hadisələrin mahiyyətinin icmalını verməlidir.

XII Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Azərbaycanın maddi mədəniyyəti, incəsənət ilə bağlı elmi mənbələri təhlil etməyi bacarmalıdır.
- Azərbaycanın qədim dünya sivilizasiyasının ocaqlarından biri olması bağlı məlumatları müəyyən etməyi bacarmalıdır.
- Azərbaycan xalqının maddi mədəniyyətinin və incəsənətinin inkişafının əsas mərhələlərinə, formalaşma tarixinə bələd olmalıdır.
- Azərbaycan mədəniyyət tarixinin inkişafının əsas mərhələləri haqqında sərbəst fikir yürütməyi bacarmalıdır.
- Azərbaycan mədəniyyətinə, mənəvi dəyərlərinə məxsus səciyyəvi xüsusiyyətləri üzə çıxarmaq bacarığına yiyələnməlidir.

XIII Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv suallar

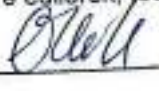
1. Azərbaycan mədəniyyət tarixi fənninin predmeti, məqsədi və vəzifələri
2. Azərbaycan mədəniyyət tarixi fənni mültidisiplinar fənn kimi
3. Mezolit, Eneolit dövrü Azərbaycan mədəniyyəti
4. Azərbaycan qayaüstü təsvirləri
5. Kür – Araz mədəniyyəti
6. Naxçıvan mədəniyyəti
7. Son tunc dövrü mədəniyyəti
8. Atropatenin memarlıq abidələri və Təxti Suleyman şəhər yeri
9. Qafqaz Albaniyasının maddi mədəniyyəti
10. Azərbaycanda islam incəsənəti və dini memarlıq abidələri

XV İmtahan sualları:

1. Azərbaycan mədəniyyət tarixi fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələri
2. Azərbaycanın mədəniyyət tarixi multidisiplinar fənn kimi
3. Din və Mədəniyyət, dil və mədəniyyət
4. Paleolit dövrü. Quruçay mədəniyyəti
5. Azərbaycan Mezolit dövrü mədəniyyəti
6. Azərbaycan qayaüstü təsvirləri
7. Azərbaycan Neolit dövrü mədəniyyəti
8. Eneolit dövrü yaşayış məskənləri və maddi mədəniyyət
9. Kür – Araz mədəniyyəti daşıyıcılarının maddi və mənəvi mədəniyyəti

10. Orta və Son Tunc dövrü mənəvi mədəniyyəti. Dəfn adətləri
11. Xocalı – Gədəbəy mədəniyyətinin spesifik xüsusiyyətləri
12. Orta və Son Tunc dövrü maddi mədəniyyəti
13. Naxçıvan mədəniyyəti
14. Taliş – Muğan mədəniyyətinin əsas xüsusiyyətləri
15. Dəmir dövrü Azərbaycan mədəniyyəti
16. Mannanın maddi mədəniyyəti
17. Atropatənin maddi və mənəvi mədəniyyəti
18. Atropatənin memarlıq abidələri və Texti Suleyman şəhər yeri
19. Albaniyanın memarlıq abidələri.
20. Skif mədəniyyəti və onun Azərbaycan mədəniyyətinə təsiri
21. Antik dövr Azərbaycanın mənəvi mədəniyyəti
22. Qədim Albaniyanın maddi mədəniyyət abidələri
23. Azərbaycanda İslama qədərki dini təsəvvürlər
24. Antik dövr Azərbaycanda xristianlıq
25. Kitabı Dədə Qorqud dastanı Azərbaycan mədəniyyət tarixinin incisi kimi
26. İslamın yayılması və onun Azərbaycan mədəniyyətinə təsiri
27. Azərbaycan İslam dinini memarlıq abidələri
28. İnkişaf etmiş orta əsrlərdə Azərbaycanda dulusçuluq
29. Selcuq dövrü incəsənəti
30. Selcuq dövrü memarlıq abidələri

"Azərbaycan mədəniyyəti tarixi-1" fənninin sillabusu 050310 Muzey, arxiv işi və abidələrin qorunması ixtisası üzrə (proqram) tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (28 aprel 2025-ci il, protokol № 10).

Kafedra müdiri : dos. K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi : dos. E.N Məlikov